

**MARE, SFÂNTĂ ȘI BINECUVÂNTATĂ,
1 DECEMBRIE - ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI***

Ieri, duminică, 30 noiembrie, credincioșii de pretutindeni ai Sfintei noastre Biserici au sărbătorit pe Sfântul Apostol Andrei, cel care a semănat cuvântul Evangheliei lui Hristos pe pământul țării noastre, iar astăzi, 1 Decembrie, ne regăsim adunați pentru a sărbători Ziua națională României la Alba-Iulia, unde s-a înfăptuit, în 1918, unirea tuturor românilor într-un stat național unitar.

Am mulțumit aici lui Dumnezeu prin slujba de TE DEUM, pentru că acum 90 de ani, la 1 Decembrie 1918, peste o sută de mii de români participanți la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia au proclamat solemn unirea Transilvaniei cu România, înscriind un nou moment de seamă în istoria poporului român, care s-a adăugat revenirii la patriamamă, la 27 martie 1918, a Basarabiei și, la 28 noiembrie, același an, a Bucovinei, și ele aflate până atunci sub stăpâniri străine, încununând astfel lungul șir de lupte și sacrificii umane și materiale ale poporului român pentru înfăptuirea idealului unității naționale.

* Cuvântul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat cu ocazia Zilei Naționale a României, Alba-Iulia, luni 1 Decembrie 2008.

Ideea de unitate națională a cunoscut în afirmarea ei istorică momente de referință, ca cel din anul 1600, când în cetatea Alba-Iulia pătrundea dorința unității statale românești, odată cu Mihai Viteazul, care a exprimat pentru întâia dată voința românilor de a trăi uniți într-o țară liberă și independentă. A fost o clipă scurtă a istoriei, o străfulgerare, dar aceasta a încărcat sufletul românilor de o speranță fără seamăn, cu valoare de simbol. De atunci, tot ce s-a derulat în istoria noastră a purtat pecetea acestei dorințe – refacerea unității de stat pe pământul vechii Dacii - după exemplul lui Mihai Viteazul. Marea Unire a fost și visul lui Horea „*rex Daciae*”, a fost năvalnica revărsare de energii a lui Tudor Vladimirescu, a fost viziunea lui Avram Iancu, „*craiul munților*”, și a generației pașoptiste, cea care a pus bazele statului român modern, prin unirea Munteniei și Moldovei, în 1859, urmată de proclamarea independenței țării, obținută prin victoria armatei române în războiul din 1877-1878. În adâncul inimii fiecărui român - scria Nicolae Bălcescu - era întipărită credința că „*mântuirea de orice dominație străină*” nu se putea realiza decât „*prin unitatea națională*”.

Deși organizați în state separate din punct de vedere politic, amenințați mereu de expansiunea vecinilor mai puternici, care au răpit părți din teritoriul strămoșesc - Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia, Dobrogea - anexate de cele trei mari imperii: habsburgic (din 1867 austro-ungar) țarist și otoman, românii și-au păstrat totuși conștiința că aparțin aceluiași popor, că au aceeași geneză și același destin comun. Această conștiința a unității de neam a românilor a fost consolidată de permanentele și multiplele legături politice, militare, economice, culturale și spirituale între Țările Române de-a lungul zbuciumatei noastre istorii, factori esențiali în pregătirea unirii lor într-un singur stat.

La păstrarea conștiinței unității spirituale a neamului, Biserica Ortodoxă Română a avut o contribuție majoră. Ea a cultivat în sufletele credincioșilor români conștiința trează că ei au aceeași obârșie, ca neam, aceeași credință și aceeași limbă care-i unește. Mitropoliile Țării Românești și Moldovei erau în strânse legături cu Mitropolia Transilvaniei, circulația ierarhilor, preoților călugărilor și credincioșilor, răspândirea cărților bisericești și ajutorarea frățescă au fost practicate de o parte și de alta a Carpaților chiar și în timpuri grele.

Încă de la începutul secolului al XV-lea, mitropoliții Țării Românești aveau și calitatea de „*exarhi ai plaurilor*” pentru teritoriile intracarpatiche, aflate pe atunci sub stăpânire străină. În aceasta calitate, ei hirotoneau – la Argeș, Târgoviște sau București – pe mitropoliții Transilvaniei, cu sediul la Feleac, Geoagiu sau Alba Iulia. Episcopii de Vad depindeau canonic de Mitropolia Moldovei, mulți dintre cărmuitorii ei fiind moldoveni, hirotoniți la Suceava ori la Iași. Tot în Moldova au fost hirotoniți unii dintre episcopii Maramureșului. La rândul lor, câțiva ierarhi de dincolo de Carpați au fost transilvăneni, ca episcopii Pahomie de la Roman și Mihail de la Buzău, mitropolitul Iacob Stamati de la Iași, toți în secolul al XVIII-lea, episcopii Filotei și Dionisie Romano de la Buzău, în secolul al XIX-lea.

Conștiința unității a fost întărită și prin traducerea și tipărirea cărților bisericești în limba română pentru „*întreaga seminție românească*”, punându-se astfel bazele limbii române literare, care a consolidat conștiința unității de neam a tuturor românilor. Biserica a dăruit cărți de slujbă și de învățătură în limba poporului, înțeleasă de toți, care au circulat în toate provinciile românești, afirmând, înscriind și consfințind în predosloviile lor unitatea bisericească și națională a tuturor românilor.

Diaconul Coresi, plecat la jumătatea secolului al XVI-lea de la Târgoviște la Brașov, a îmbrăcat aici în haina tiparului românesc, printr-o activitate fecundă de peste două decenii, cele dintâi cărți bisericești. El are marele merit de a fi introdus limba română în Biserică. Lui îi datorăm primul Liturghier tipărit în întregime în românește (1570). Iar *Cazania* mitropolitului Varlaam al Moldovei, din 1643, intitulată sugestiv „*Carte românească de învățătură*”, care s-a răspândit în sute de exemplare numai în Transilvania, întărește și mai mult conștiința unității de neam a românilor despărțiți fără voia lor în provincii separate politic. Nu se poate trece cu vederea tipărirea Noului Testament de la Bălgrad (Alba Iulia), în 1648, în predoslovie căruia mitropolitul Simion Ștefan a exprimat ideea unității naționale și necesitatea stabilirii unei limbi literare pe care să o înțeleagă toți românii. De asemenea, mitropolitul Dosoftei scria în predoslovie Liturghierului (său) din 1683 că l-a tradus în românește ca „*să-nțeleagă toți*”, declarând că săvârșirea sfintelor slujbe în limba înțeleasă de popor este în duhul tradiției Sfintelor Scripturi și al Bisericii Ortodoxe. Liturghia săvârșită pe tot teritoriul românesc în limba română a devenit, astfel, un factor de unificare națională, de dezvoltare a conștiinței și culturii românești. Pe de altă parte, și Școala Ardeleană și Biserica Greco-Catolică au contribuit și ele la cultivarea conștiinței unității de neam și limbă, ca bază a realizării unității statale.

Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai strălucită a istoriei românești. Măreția ei constă stă în faptul că *desăvârșirea unității naționale nu a fost opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; ea este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan izvorât cu putere din adâncul conștiinței unității neamului.*

Realizarea unității naționale a românilor într-un singur stat la sfârșitul primei conflagrații mondiale trebuie înțeleasă ca o aspirație legitimă și o urmare firească a evoluției conștiinței de neam și a statului național. Sacrificiile ostașilor români pentru eliberarea provinciilor asuprite și pentru întregirea țării sunt tot expresia conștiinței unității de neam, de credință și de limbă, idealul Unirii afirmându-se intens prin eforturi, jertfe și eroism pe câmpurile de luptă din Transilvania și Dobrogea, de pe Valea Jiului și de pe Argeș, ca și pe cele de la Mărăști, Mărășești și Oituz. Sacrificiile națiunii române în campania anilor 1916 și 1917 au fost răsplătite de izbânda idealului național, în condițiile prăbușirii autocrației țariste și destrămării monarhiei austro-ungare, precum și în contextul afirmării dreptului popoarelor la autodeterminare pe baza principiului naționalităților.

Înfăptuirea statului național a permis națiunii române să-și pună în valoare energiile și capacitățile sale creatoare în slujba progresului economic, a dezvoltării științei, învățământului și culturii. Evoluând în cadrul regimului de democrație parlamentară, România s-a înscris în anii interbelici pe traiectoria unei vieți moderne, aducându-și pe plan internațional o contribuție substanțială la opera de pace și securitate.

Făurirea statului național român la 1 Decembrie 1918 a fost benefică și pe plan spiritual, atrăgând după sine organizarea unitară a structurilor bisericești din toate provinciile românești sub conducerea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În același timp, ea a creat și premisele ridicării Bisericii Ortodoxe Române, autocefale din anul 1885, la rangul de Patriarhie, în anul 1925.

Evocând astăzi, din perspective celor nouă decenii, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, omagiul și recunoștința noastră se îndreaptă către

poporul întreg, cum spunea Nicolae Iorga, „*de oriunde (pretutindeni) și din toate veacurile, martir și erou*”.

Să cinstim pe toți făuritorii statului național unitar român! Să cinstim poporul român – adevăratul făuritor al acestui strălucit act istoric! Să nu uităm niciodată jertfelnicia și înțelepciunea celor ce au luptat și au lucrat pentru unitatea națională, rege și regină, oameni politici, ierarhi, cler și popor.

Fie ca soarele spiritual al dreptății și demnității naționale care a strălucit la Alba-Iulia să lumineze și să încălzească veșnic cu razele lui pe toții fiii neamului nostru românesc și ai Bisericii străbune!

Preasfânta Treime ocrotitoarea marilor catedrale transilvane, simbol al dorinței de unitate națională, Alba Iulia, Sibiu și Blaj, să ne ajute să lucrăm permanent pentru unitate națională, pentru conviețuire pașnică și cooperare demnă cu toate popoarele lumii.

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Romane